

Fra foreningen

Regjeringen har fremmet forslag om endringer av folketrygdloven for å effektivisere arbeidet med å forebygge og avdekke trygdemisbruk. Folketrygden finansieres blant annet gjennom skatten vi betaler. Tilliten til og den generelle oppslutningen om folketrygden avhenger derfor også av at ytelsene tilstås i tråd med det regelverk som er etablert, og at ordningen ikke får preg av å kunne misbrukes.

Hensynet til kontroll og riktige utbetalinger må alltid veies mot mulig uønskede virkninger av slike kontrollordninger. Debatten om misbruk av trygdemidler er like gammel som folketrygden selv og tildeling av ytelser i et system som folketrygden kan neppe noen gang bli 100 % riktig. Ved fordeling av økonomiske goder vil det reises spørsmål om i hvilken grad og på hvilken måte berettigelsen til godet skal kontrolleres. Det må i denne sammenheng tas hensyn til de økonomiske og menneskelige kostnadene kontrolltiltakene kan innebære.

Legene ønsker å bidra til riktig bruk av trygdeytelser innenfor sitt virkeområde. Leger bruker allerede en ikke ubetydelig del av arbeidsuken på å utferdige attester til trygdeetaten, for på den måten å bidra til at trygdekontorene gjøres i stand til å avgjøre hva som er rett ytelse for den enkelte pasient. Legeforeningen vil gjerne bidra til å gjøre dette arbeidet både bedre og mer rasjonelt.

Ett av de foreslåtte tiltak er at blant annet leger gjennom endring av folketrygdloven gis adgang til å informere trygdeetaten av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikten ved «mistanke om uberettiget tilegnelse» av trygdemidler. Særlig leger får iblant kjennskap til at pasienter som mottar trygdeytelser også utfører arbeid som må antas å gi inntekt som kan være uforenlig med den ytelse pasienten mottar fra trygden. Dette kan for eksempel være i forbindelse med behandling av skader oppstått under utførelse av arbeid og mistanken om trygdemisbruk kan således utvilsomt dukke opp hos legene.

Det er liten tvil om at dette forslaget kan innebære en betydelig uthuling av den lovbestemte taushetsplikten. Helsepersonell har med visse unntak ikke anledning til å gi opplysninger til politiet selv om man har kunnskap om at pasienten har begått en straffbar handling. Hensynet som ligger til grunn for denne bestemmelsen, er at pasienter ikke skal unnlate å oppsøke medisinsk behandling for eksempel av frykt for at legen gir videre opplysninger som kan få strafferettslige konsekvenser. Legeforeningen kan ikke se at hen-

synet til en eventuell raskere avdekking av trygdemisbruk skal veie tyngre enn de hensynene taushetsplikten beskytter.

Vurdert ut fra tillitsforholdet mellom pasient og lege, er det stor forskjell på dagens bestemmelser hvor legen har opplysningsplikt etter henvendelse fra trygdemyndighetene og det foreliggende forslaget hvor opplysningene kan gis etter initiativ fra den enkelte lege. Det skal ikke stor fantasi til å forestille seg hva det kan gjøre med et pasient-lege-forhold om legen melder fra til trygdekontoret om mistanke om at en pasient uberettiget mottar trygdemidler og det i neste omgang viser seg at det var mistanken som var uberettiget.

Den type informasjon leger kan bidra med ved mistanke om uberettiget tilegnelse av trygdemidler, vil i all hovedsak dreie seg om enten pasientens medisinske tilstand eller økonomiske forhold legen måtte få kjennskap til. Informasjon om medisinske forhold ivaretas allerede gjennom omfattende og regelmessig utveksling av informasjon mellom lege og trygdekontor. Behovet for at leger eller annet helsepersonell i tillegg på eget initiativ skal gi ytterligere informasjon til trygden, kan vi ikke se.

Når det gjelder trygdens behov for kjennskap til trygdemottakeres økonomiske situasjon, inkludert inntekts- og arbeidsforhold, er dette informasjon det er gode grunner til at leger og annet helsepersonell ikke skal ha mulighet til å avgi på eget initiativ. Og det er informasjon andre, særlig banker og finansinstitusjoner, har langt større kjennskap til. Legeforeningen har tidligere uttrykt skepsis til at politikere tyr til uthuling av taushetsplikten når nye samfunnsproblemer skal løses, enten det gjelder opprettelse av helseregistre, oppbevaring av våpen, mv. Det kan være grunn til å understreke at helsetjenesten fortsatt bør være et sted man kan søke hjelp uten frykt for at informasjon brukes på en annen og for pasienten uforutsett måte. I motsatt tilfelle vil risikoen være for stor at hjelpetrengende unngår å oppsøke helsetjenesten.

Hans Kristian Bakke
hans.kristian.bakke@legeforeningen.no
president